

ประเภทภูมิปัญญาด้าน การจัดการ

ชื่อภูมิปัญญา ลักษณะที่บ้าน

บทนำ/ความสำคัญของภูมิปัญญา

ก่อนอื่น ที่เราจะเริ่มลงมือกระทำมั่งคะละกรรมทุกอย่างเป็นต้นว่า ปลุกบ้าน สร้างเมือง ทำมงคลขึ้นบ้านใหม่ แต่งงาน ย้ายที่อยู่ บวชพระ เป็กข์ตุ้ ซื่อสัตย์มาเลียง หว่านกล้า ปลุกนา เปิดร้านเปิดงานใหม่เหล่านี้เราก็หวังเพื่อความเป็นสิริมงคล หวังความเจริญอกงาม เราจึงควรมือจันวันดี หรือฤกษ์งามยามดีเสียก่อน จึงค่อยลงมือกระทำ แต่การหาหม้อหว่านนั้น เราจะมัวค้นหาให้มันตรงกันหลาย ๆ ตำรานั้น ก็เป็นการยากมาก เราควรถือเอาที่ดี ๆ ที่สำคัญ ๆ เท่านั้นก็พอ เมื่อเราเชื่อหลายตำราแล้วตลอดชีวิตนี้ เราก็จะหาวันดีฤกษ์ดีไม่ได้ ดังคำโบราณว่า “ศิษย์ต่างครู อาจารย์ต่างวัด หนังสือก้อมต่างคนต่างมี” เราควรถือเอาที่สำคัญ ๆ ถือเอาวันเศษฟ้าดีแสงที่ดี ๆ และหาได้ยามประจำวันดี ๆ เสียเท่านั้น ก็เป็นอันใช้ได้ดีแล้วดังจะนำมาวางไว้เป็นหลักต่อไปนี้

ความเป็นมา

ลักษณะที่บ้าน ที่นี้จะกล่าวถึง อุปะเท่ แห่งการตั้งบ้าน ตั้งเมือง คือ ลักษณะของสถานที่ ที่จะไปตั้งเมืองและปลุกบ้าน สถานที่ ที่ดีนั้นมีดังนี้

1. เนื้อที่บ้านใด ทิศตะวันตกเฉียงใต้สูง ทิศตะวันออกเฉียงเหนือต่ำ และทิศตะวันตกเฉียงใต้ต่ำ สถานที่นั้นปลุกบ้านอยู่จักมีโชคลาภ ดี นักแล
2. เนื้อที่บ้านใด ทิศเหนือต่ำ ทิศใต้สูง ชื่อว่าโสมะโชค อยู่วุฒิจำเจริญดีนัก
3. เนื้อที่บ้านใด ทิศตะวันออกเฉียงเหนือต่ำ ทิศใต้สูง ชื่อไชยะลาภะดี เลียง วัว ควาย เป็ด ไก่ แพร่หลายดีแลฯ
4. เนื้อที่บ้านใด มีเนื้อที่ต่ำสูงเสมอกันทั้งสี่ทิศ ดีมาก เป็นที่เศรษฐีเป็นที่ค้าขายดี เป็นเจ้าเงินหมื่นเงินแสนแลฯ
5. เนื้อที่บ้านใด ทิศตะวันออกก็ต่ำ ทิศเหนือก็ต่ำ แต่ทิศตะวันออกเฉียงเหนือสูง เป็นที่บ้านที่มีโทษ มักมีถ้อยความไม่อยู่สุขสบาย ไม่ดีแลฯ
6. เนื้อที่บ้านใด ทิศตะวันตกต่ำ ตะวันออกสูงดีมาก คิถการไคร่ำรวยเป็นเจ้าเงินทองคินักแล
7. เนื้อที่บ้านใด ทิศตะวันออกต่ำ ตะวันตกสูง มักอายุไม่ยืน เสียผู้เฒ่าผู้แก่แลฯ
8. เนื้อที่บ้านใด ทิศเหนือสูง ทิศใต้ต่ำ ลูกหลานไม่อยู่สุขสบาย แต่ข้าวของเงินทองดีพอใช้แล
9. เนื้อที่บ้านใด ทิศตะวันออกเฉียงเหนือสูง ตะวันออกเฉียงใต้ต่ำ ตะวันตกเฉียงใต้ต่ำ ไม่ดี มักฉิบหาย ญาติพี่น้องมักเป็นถ้อยเป็นความ เป็นที่จัญไรไม่ดีแลฯ
10. เนื้อที่บ้านใด สูงทั้ง 4 ทิศ กลางต่ำ มีลักษณะเหมือนองเด้าหงาย เป็นลักษณะที่บ้านเศรษฐีอยู่ดีมีสุข มั่งมีข้าวของคินัก มีโชคลาภมิขาดแลฯ

11. เนื้อที่บ้านใด มีลักษณะเหมือนองแต้กว่า คือสูงท่ามกลางอยู่ไม่สุขสบาย มักมีโรคภัยไข้เจ็บ เป็นคติความเชื่อ มีข้าศึกศัตรูเบียดเบียนไม่ดีแล
 12. เนื้อที่บ้านใด มีลักษณะเหมือนเดือนข้างขึ้น (เดือนบ้าน) อยู่มีโชคลาภดีนักแลฯ
 13. เนื้อที่บ้านใด มีลักษณะเหมือนขารหนู ดี มีช้าง ม้า วัว ควาย หลายนักแลฯ
 14. บ้านใดมีต้นไม้ใหญ่ ทางทิศบนหัวนอน ไม่ดี จะฉิบหายทั้งคนทั้งทรัพย์ และสัตว์ สิ่งเลี้ยงแลฯ
- หมายเหตุ เนื้อที่บ้านนั้น หมายถึง บริเวณ ในรั้วบ้าน ทั้งหมดนั้นแลฯ

ประโยชน์ที่ท้องถิ่นได้รับ

1. เป็นความเชื่อที่ทำให้สบายใจ
2. เป็นการอนุรักษ์มรดก ความเชื่อแต่ดั้งเดิม
3. บ้านเรือน ผู้คนที่อาศัยอยู่ เป็นสุข เย็นใจ ไม่มีเรื่องทะเลาะเบาะแว้งกัน

แหล่งข้อมูล

นายญาณ สองเมืองแก่น

บ้านเลขที่ 184 หมู่ 4 ตำบลกลางเวียง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

☎ 054 – 781105